

GORGONA A ALEXANDROS

Mgr. Josef Zábranský

Motto:

*„Jako by je /lod'ky/ v duchu viděl brázdit širá moře, přistávat k dalekým pevninám,
po nichž toužilo jeho srdce a z kterých se sám už nebude radovat.“*

Ilias Venezis, Aiolská země, Odeon 1966. Přeložil František Štuřík.

Venkovan z ostrova Lesbos Manolis přišel kdysi do Vangelisovy taverny v městě Mandamadu a udiveným spolustolovníkům vyprávěl roztřeseným hlasem, že potkal přízrak. Stalo se to prý nedaleko zátoky Pezi, odkud lze dohlédnout až na břehy nedaleké Anatólie. V Mytilénské mořské úžině se vždy nalézala bohatá loviště ryb.

Byl to zvláštní den. Se synem Nikosem, kterému bylo teprve deset let, vyrazili na každodenní lov, který se tentokrát neočekávaně prodloužil, neboť jejich sítě byly po vytažení vždy prázdné či poloprázdné a bez úlovku se rybáři nechtěli vrátit. Nedlouho před západem slunka se zdvihl obávaný vítr scirocco, který přinesl prudký déšť. Ten stále sílil, takže zanedlouho se viditelnost natolik snížila, že dohlédnout ze zádi na příď i malé lodi bylo téměř nemožné.

Zkušený kapitán Manolis poznal, že situace je vážná. Nyní už byl v sázce nejenom osud lodi Maria, jejich jediného majetku a živobytí, ale i život samotných rybářů Manolise a Nikose. Bouře vrcholila. Vlny se začaly přelévat přes palubu bárky, vítr skučel a trhal plachty. Manolis stojící u kormidla se pokřivoval, přitáhl si vystrašeného Nikose a pevným lanem jej k sobě přivázal. S odhodlaným výrazem očekával námořník svůj osud. Boj s živlem trval nekonečné hodiny. Manolisovy klouby byly otlučené, krvavé a promáčené mořskou vodou, kapitán ale na bolest nemyslel. Oči upíral do temnot a s pomocí přeci jenom již poněkud umdlévajících svalů stále ještě udržoval loď na hladině bouřného Egejského moře. Mariina příď se zvedala do výše a zanedlouho se propadala do mořských hlubin. Naděje na záchranu nebyla vysoká.

Náhle do bárky cosi narazilo a s třením se protáhlo pod Mariiným kýlem. Nikos téměř nepoznal otcův hlas, když volal do zuřící bouře: „Velký král Alexandros žije!“ Přitom stále pravou paží svíral kormidlo a levou rukou přidržoval u sebe synka Nikose. „Žije největší z řeckých králů,“ opakoval námořník několikrát za sebou. V tu chvíli se mu zjevila z hlubin mořská příšera do půl pasu s ženským tělem, zatímco od pasu dolů byla podobná delfínu. Z obličeje nemohly nezaujmout podivně planoucí oči a hrůzně působili mořští hadi, které měl přízrak namísto vlasů. „Alexandros žije,“ zahalekal Manolis a nejspíše uspokojený hybrid panny a ryby se naposled vzepjal a poté se odporoučel pod mořskou hladinu.

Vítr ponenáhlu viditelně slábnul, vlny ztrácely svoji sílu a také déšť pominul. Černé mraky už nevypadaly nikterak hrozivě, navíc odplouvaly východním směrem k Malé Asii, daleko od úrodného Lesbu.

Manolis si uvědomil, že již nastala hluboká noc. Nad Egeidou se rozestřelo božské ticho, orámované stříbřitými hvězdami. Rybáři odpočívali a nabírali ztracené síly. Tentokrát své životy uchránili. V boji na život a na smrt zvítězili, zachránili i svoji bárku Marii.

Po drahé chvíli se optal kapitán Michalis stále ještě zneklidněným hlasem Nikose: „Viděl's ji?“

Moderní babictví 11, 2006

„Co to bylo za mořskou příšeru? Zdálo se mně, že jsem zahlédl podivnou mořskou pannu,“ obtížně ze sebe soukal syn Nikos.

„Byla to Gorgona. Nikdy na ni nezapomeň a vzpomínej na ni v dobrém. Je zachránkyní námořníků, ale pouze těch, kteří v ni věří,“ dodal kapitán ve velebném tichu a nádheře aiolské noci, kdy se světla vesnic na Lesbu mísila s odlesky domácích ohňů sesterské Anatolie. „Dobrá, povím ti o všemocné vládkyni Egejského moře. Poslouchej dobře, můj synu.“

Je tomu už dávno, kdy Řekům panoval nepřemožitelný král Alexandros Makedonský, později zvaný po zásluze podle svých činů Veliký. Vládce měl sestru Gorgonu. V čele svých vojsk prošel Alexandros mnohé kraje Evropy, dobyl Persii a jeho noha stanula na břehu řeky Indu. Na své heroické pouti potkal přemnoho zvláštních lidí a zažil řadu těžko uvěřitelných příhod. V dalekých asijských krajích získal od jednoho z indických mudrců prazvláštní dar, a to pečlivě zabalenou a uzavřenou malou hydrii s živou vodou. Ind, který patřil mezi gymnasofisty, nahé mudrce, Alexandrovi při předávání vzácného daru pravil: „Až přijde tvá nejtěžší hodinka, hodina smrti, napij se této živé vody a budeš žít věčně. Staneš se pánem všech měst i zemí, nad tvou říší slunce nezapadne. Barbari ti budou sloužit a Heléni tě budou s láskou a obdivem uctívat jako héra!“

Osud, který vládne i Olympanům, mínil jinak. Zvědavá Alexandrova sestra Gorgona uviděla vzácnou nádobu s čirou kapalinou a bez dlouhého rozmýšlení ji vypila. Získala tím nesmrtelnost, ale svého bratra rozběsnila k šílenství. V záchvatu nekontrolovaného vzteku ji uchopil a vrhl do Egejského moře. Od té doby je Gorgoniným domovem. Přebývá v něm v podobě napůl ženské a napůl rybí. Vlasy jí „zdobí“ nebezpeční hadi a z očí jí šlehají vše spalující blesky. Gorgona získala nesmrtelnost, avšak ztratila klid duše. Nemůže zapomenout na svého bratra Alexandra, velkého řeckého krále, který zemřel v Babylónu v neúplných třiatřiceti letech. Plave v mořích a vyptává se námořníků, zda žije král Alexandros.

Pokud jí odvětlí, že žije a panuje, propouští loď ze své moci v klidu a míru. Pokud však nešťastný námořník pověst nezná a odvětlí, že Alexandr Veliký již dávno zemřel, dostane se mu vrchovatě jejího hněvu. Gorgona vyvolá ještě prudší bouři a loď s celou posádkou stáhne ke dnu. Štvána osudem hledá další bárku a dalšího námořníka, který jí má potvrdit, že její bratr Alexandros dosud žije a panuje Helénům i barbarům.

Málokdo by se asi divil, že tuto příhodu vyprávěl námořník Manolis z Lesbu tolik pohnutým hlasem. Na setkání s Gorgonou nezapomněl do konce svých dnů ani malý Nikos.

(Námět: Ilias Venezis, Aiolská země, Odeon 1966)